

Planlamada Katılım Kuram ve Kılığı Kapsayıcı Kentler İçin Yeni Araçlar

Dr. Öğr Üyesi Erhan Kurtarır

SBP3021 - Planlama Kuram ve Teknikleri

Katılım Kavramı

- **Katılım kavramı;** toplumsal ve siyasal katılım bağlamında vatandaşlık ve insan hakları zemininde tartışılan, özellikle son yıllarda merkezi ve yerel yönetimlerin politikalarında sıkça dile getirilen bir olgudur.
- Katılım konusu, toplumun farkındalık, toplumsal bilinç düzeyi ve demokrasi düzeyi ile doğrudan ilişkilidir.
- **Katılım kavramının 4 temel boyutu:**
 - Katılım konusuyla karşı karşıya kalan bireylerin veya toplumun özelliklerini içeren kavramsal sınırlılıklar
 - Uygulayıcıların (katılımı sağlaması gereken merceinin) dayandığı kavramsal ve düşünsel temeller
 - Katılımın niteliğı (doğrudan katılım, temsili katılım vb.)
 - Katılımın çıktıları

Pateman, C. (1970). *Participation and Democratic Theory*, London: Cambridge University.

Katılım Kavramı

- **Katılım kavramında 'etki' ve 'güç' odaklı yaklaşımlar:**

- Katılanların **sadece 'etkileme' sürecine dahil olmaları** halinde sonuca ilişkin söz haklarının olmaması, yalnızca katkıları söz konusu.

- 'Güç' odaklı katılım ise **kararı bizzat veren** veya belirleyenler için kullanılan bir katılım biçimi.

- **Kısmi katılım:** süreçten bağımsız olarak sadece kararlara etkinin söz konusu olduğu bir katılım mekanizması.

- **Tam katılım:** paydaşların hem sonuca etki ettiği hem de karar verme sürecinde aktif olarak rol aldığı katılım türü.

- **Sözde (yalancı katılım):** temelde bir katılım mekanizması olarak kabul edilmez. Bir karar verme sürecinin sonunda ortaya çıkan kararların duyurulması, aktörlerin karara ilişkin bilgilendirilmesinden ibaret.

Pateman, C. (1970). *Participation and Democratic Theory*, London: Cambridge University.

Katılım Olgusunun Temelleri

- **Jean Jack Rousseau'nun ideal toplum tanımlaması**

- Rousseau'ya göre (18.yy) tüm insanlar karar verme sürecinde bilgilerden haberdardır, katılımın faydalı olduğunun bilincinde olarak katılımcılığa gönüllüdür.

- İdeal toplumlarda katılım yasalar aracılığıyla değil toplumların kendi özgür iradeleriyle oluşturdukları bir mekanizmadır.

- **Katılımcı demokrasi söylemi**

- Rousseau'ya göre katılımcı demokrasi;

- İnsan gelişimini teşvik eder,

- Siyasi etkinlik duygusunu artırır,

- Yönetime karşı yabancılaşıma hissini azaltır,

- Toplumsal sorunları dert eden bilinçli ve aktif vatandaşların gelişimine katkı sağlar.

Pateman, C. (1970). *Participation and Democratic Theory*, London: Cambridge University.

2030 ve 2050 Hedefine İlerlerken Nasıl ve Kimlerle İlerleyeceğiz?

Temel Bir Hak Alanı Olarak Katılım Hakkı ve Planlamada Katılım

İnsanlığın Temel Hakları Serüveni

- 1215 yılında Magna Carta Bildirgesi ile başlamış; 1789 Fransız "İnsan ve Yurttaş Hakları Bildirgesi"nin kabulü ile devletlerin anayasalarına da girerek uluslararası niteliğe kavuşmuştur.
- **Birinci kuşak haklar:** Bildirgede bireyi devletten koruyan bir yaklaşımla; özgürlük hakkı, mülkiyet hakkı, kişi güvenliği hakkı gibi temel haklar güvence altına alınmıştır.
- **İkinci kuşak haklar:** Sosyalist Devrim ve refah devletinin gelişimine paralel olarak; örgütlenme, çalışma, barınma gibi haklar söz konusu olmuştur (Giddens, 1994: 154, Unesco, 2005).
- **Üçüncü kuşak haklar:** İkinci Dünya Savaşı'nın ardından gelişmeye başlayan *dayanışma hakları* (kentsel hak) devlet sınırlarından öte, insanlar arasında dayanışma gerektiren konulardan oluşmaktadır (Tekeli, 1999).

Bir İnsan Hakkı Olarak Dayanışma Hakları

- Çevre,
- Barış,
- İnsanlığın ortak malvarlığından yararlanma ve gelişme hakları
- Kentli Hakları
- Avrupa Kentsel Şartı (1992), kentli hakları alanındaki en önemli bölgesel belgedir.
- Avrupa Kentsel Şartı metni, 20 maddelik bir deklarasyon ve 13 maddelik şart ilkelerinden oluşmaktadır.
«1. Güvenlik, 2. Kirlenmemiş, sağlıklı bir çevre, 3. İstihdam, 4. Konut, 5. Dolaşım, 6. Sağlık, 7. Spor ve dinlenme, 8. Kültür, 9. Kültürlerarası kaynaşma, 10. Kaliteli bir mimari ve fiziksel çevre, 11. İşlevlerin uyumu, 12. Katılım, 13. Ekonomik kalkınma, 14. Sürdürülebilir kalkınma, 15. Mal ve hizmetler, 16. Doğal zenginlikler ve kaynaklar, 17. Kişisel bütünlük, 18. Belediyeler arası işbirliği, 19. Finansal yapı ve mekanizmalar, 20. Eşitlik» şeklindedir.

Avrupa Kentsel Şartı ilkelerinin ana başlıkları

1. Ulaşım ve dolaşım,
2. Kentlerde çevre ve doğa
3. Kentlerin fiziki yapıları,
4. Tarihi kentsel yapı mirası,
5. Konut,
6. Kent güvenliğinin sağlanması ve suların önlenmesi,
7. Kentlerdeki özürsüz ve sosyo ekonomik bakımdan engelliler,
8. Kentsel alanlarda spor ve boş zamanları değerlendirme,
9. Yerleşimlerde kültür,
10. Yerleşimlerde kültürlerarası kaynaşma,
11. Kentlerde sağlık,
12. **Halk katılımı, kent yönetimi ve kent planlaması,**
13. Kentlerde ekonomik kalkınma,

12. KATILIM: Çoğulcu demokrasilerde; kurum ve kuruluşlar arasındaki dayanışmanın esas olduğu kent yönetimlerinde; gereksiz bürokrasiden arındırma, yardımlaşma ve bilgilendirme ilkelerinin sağlanması;

Kentli hakları nasıl korunur, gelişir?

- Bunun için gerekli olan ortam ve yöntem **Demokrasi**'dir.
- Demokrasiyi, 1993 yılında Viyana'da toplanan Dünya İnsan Hakları Konferansı, Konferans belgesinin 8. maddesinde tanımlamıştır.
- Demokrasi, "halkın, kendi ekonomik, siyasi, sosyal ve kültürel sistemini belirlemek için iradesini serbestçe ifade edebildiği ve **yaşamın tüm yönlerine tam katıldığı**" rejimin adıdır.

- 1990'larda "yönetişim" kavramıyla birlikte kentsel bir hak olarak 'katılım' kent yönetiminin ve kentsel araştırmaların gündemine temel bir ilke olarak girmiştir. -
- Devletten-(sivil)**topluma**, dikeyden-**yataya**, hiyerarşiden-**heterarşiye** doğru bir kaymayı ifade eden yönetim, tek özneli-merkezi idare pratiklerinden hükümet dışı aktörleri de içeren çok aktörlü, karşılıklı etkileşime dayalı, çoğulcu, katılımcı, bir sürece geçişi anlatmaktadır.
- Bu özellikleriyle yönetim, demokratiklik, açıklık, hesap verme, şeffaflık, kararın ilgililere en yakın yerde üretilmesi gibi ilkelere dayanmaktadır.
- Habitat II (1996) yönetim mekanizmasında yeniden yapılanma:
Siyasal erkin Desantralizasyonu, yerel yönetimlerin gücünün ve yetkilerinin artırılması.
Tabandaki enerjinin siyasete yansması için gerekli kanalların açılması;

2030 SÜRDÜRÜLEBİLİR KALKINMA AMAÇLARI (2015)



PLANLAMADA
KATILIM

20. yy'da Planlama yaklaşımlarının gelişimi



Bütüncül Planlamadan İletişimsel Planlamaya

- Modernleşme dönemi aydınlanma geleneği; demokratik toplumlarda çoğunluğu ilgilendiren konuların yönetimi için **bilimsel bilgi ve yöntemlerin sistematik şekilde kullanılması** düşüncesi
- Karar süreçlerinde ana bilgi odaklarının çıkış noktası olması → **Bütüncül planlama** düşüncesinin gelişmesi (20.yy)
- **Teknik ve bilimsel bilgiye dayalı optimal çözüm arayışı, kamu yararı ve ortak çıkarlar** üzerinden tanımlanan ilkeler
- **Güçlü devlet, modernleşme düşüncesi ve rasyonel karar verme** süreçleri ile destek bulan bir ekonomik model

Bütüncül Planlamadan İletişimsel Planlamaya

- 1960'lardan başlayarak Batı Avrupa'daki sosyal refah devlet uygulamalarından memnuniyetsizlik, **kentsel alandaki eşitsiz uygulamaları eleştiren sosyal hareketler** ve **kentsel alandaki kararlara katılım talebi** (Castells, 1997)
- Planlama kuramı ve **planlama sisteminde reform hareketleri**
«Kentsel planlama ve uygulamaların kötü yönlendirildiği ve hiç kimsenin istemediği bir kent yaratıldığı görüşü» (Fainstein, 2005)
«Aydınlanma döneminde özgürleştirici olan araçsal rasyonalitenin artık köleleştirici nitelik kazandığı görüşü» (Outhwaite, 1996)
- **İletişimsel rasyonaliteye dayalı** yeni bir planlama anlayışına yönelik arayışlar

Eraydın, A. (2017). Kent Planlama içinde "Planlamada Yeni Eğilimler", Der. Özdemir, S.S., Özdemir, Ö. B. ve Uzun, N., İmge Kitabevi, İstanbul.

Planlamada İletişimsel ve İşbirlikçi Dönüm / Stratejik Planlamanın Gelişimi

- Bir çok yazarın konsensüs sağladığı fikre göre 1980'lerin kent planlama teorilerinde baskın olarak ortaya çıkan paradigma değişimi iletişimsel veya işbirlikçi dönüşüm (**communicative or collaborative turn**) yaşandığıdır.
- İletişimsel dönüm 1980'lerin sonlarından beri hakim olan teorik söylemdir ve kendi orijinal temel önermelerinin ötesinde birçok yorum ve yaklaşımın gelişmesine yol açmıştır. Çeşitli değişimlerden geçerek şu isimlerle anılmıştır:
 - Tartışma Eksenli Planlama (*planning through debate*) (Healey, 1992a),
 - İletişimsel Planlama '*communicative planning*' (Healey, 1993; Innes, 1995),
 - Tartışmacı Planlama '*argumentative planning*' (Fischer and Forester, 1993),
 - Birlikte Planlama '*collaborative planning*' (Healey, 1997)
 - Müzakereci Planlama '*deliberative planning*' (Forester, 1999c).
 - Just City (Feinstein, 2010)
 - Inclusive City Planning (Habitat III, 2016)

Philip Allmendinger & Mark Tewdwr-jones (2002) The Communicative Turn In Urban Planning: Unravelling Paradigmatic, Imperialistic And Moralistic Dimensions, Space And Polity, 6:1, 5-24

1980 SONRASI Stratejik Planlama UYGULAMALARINA GEÇİŞ

- Böylesi bir ortamda, **1980'li yıllarda**, bir çok ülkede geleneksel planlama yaklaşımı kısmen terkedilmiş, kısmen geliştirilmiş ve yerine **esnek, kısa vadeli, parçacı, piyasa ve politik baskılara kolayca adapte olabilen**, proje-temelli ve kompleks sonuçlar doğuran bir yaklaşım geliştirme fikri hakim olmuştur.
- **1990'lı yıllara** gelindiğinde ise, proje odaklı gelişme stratejileri nedeni ile, kentler ve kentsel bölgelerin toplumsal ve ekolojik yapılarında olumsuz sonuçların ortaya çıkması ile birlikte, 1960'lardan farklı bir politik gündem ile, **stratejik yaklaşım** yeniden değer kazanmıştır.
- Planlamada stratejik mekansal yaklaşım, 1960'ların planlama pratiğinde de etkin olarak kullanılmış, ancak 1980'lere gelindiğinde etkinliğini kaybetmiştir. 1980'lerde projeci yaklaşımın ağırlık kazanması kısa sürede eleştirilerin yükselmesine yol açmıştır. 1990'larda ise, kenti bir bütün olarak ele alan stratejik planlamanın gerekliliği, birçok ülke pratiğinde ve akademik tartışmalarda kabul edilir olmuştur.

Bütüncül Planlama & İletişimsel Planlama

	BÜTÜNCÜL PLANLAMA	İLETİŞİMSEL PLANLAMA
Rasyonalite (ussallık)	Araşsal rasyonalite	İletişimsel rasyonalite
Paydaşlar	Bireyler ve teknisyenler	Birbirleri ile iletişim kuran bireyler
Paydaşlar arasındaki güç ilişkileri	Herkes için ortak hedeflerin belirlenmesi	Ortak görüş ve kararlar oluşturma
Zaman perspektifi	Orta ve uzun erimli	Kısa erimli
Ana ilgi odağı	Sorun çözmek	Ortak fikir ve kararlar üretmek
Amaç	En etkili eylem ile hedefe varmak	Karşılıklı öğrenme süreci ile ortak görüş oluşturma
Çıktı/ürün	Teknik ve bilimsel bilgiye dayalı kararlar	Sosyal olarak yapılandırılmış değerlere göre alınan kararlar
İçerik (substance)	Bütün için çözümler	Sürece bağlı olarak oluşan içerik
Değerler	Evrensel değerler	Sosyal ilişkiler ve etkileşimle üretilen değerler
Çıktıların/ürünlerin değerlendirme biçimi	Verimlilik	Ortaklık

Bütüncül ve İletişimsel Planlama Yaklaşımlarının Ana Özellikleri (Eraydın, 2017)

“araçsal akılcılık”tan “iletişimsel akılcılık”a geçiş süreci

- Planlama giderek paydaşların bir araya gelerek yatay ilişkiler kurduğu iletişimsel bir faaliyet haline dönüşmektedir
- Bu gelişmeler çerçevesinde, planlama yazınında yeni bir paradigma doğduğundan söz edilmektedir: Modernist dönemin “araçsal akılcılık” paradigmasının karşısında “iletişimsel akılcılık” paradigması ortaya çıkmıştır.
- Stratejik Mekânsal Planlama, bir yandan küreselleşme süreçlerinin kentler üzerindeki somut sonuçlarıyla başa çıkabilen; diğer yandan post-modern felsefenin öne çıkardığı paydaşlar arası etkileşim/iletişim gereksinimlerine olanak tanıyan- bir yaklaşım olarak giderek yaygınlaşmıştır.

Araçsal Rasyonaliteden İletişimsel Rasyonaliteye

Araçsal rasyonalite:

- En etkili ve fayda-maliyet oranının en yüksek olduğu sonuçlara ulaştıracak çözümleri arayan bir bakış açısı olup, ulaşılan sonucun değeri üzerinde fazlaca durmamaktadır. Bu nedenle araçsal rasyonalite eylemleri eleştirel olarak değerlendirmekte ve nasıl sorusuna yanıt ararken, neden sorusunu ikinci plana itmektedir.

İletişimsel rasyonalite:

- İnsan rasyonalitesinin başarılı bir iletişim sonucunda oluşması gerektiğini savunan bir dizi kuramın temelini oluşturmaktadır.
- Katılımcıların herhangi bir etkiye maruz kalmadan ve eşit koşullarda karar verme süreçleri içinde yer alması ve bu süreçte sadece kendi çıkarlarını değil, toplum için iyi olanı savunmaları ilkelerini benimsemektedir.

İletişimsel Akılcılık (Communicative Rationality)

- **İletişimsel akılcılığa göre:** doğru olan karara ulaşmanın yolu, karardan etkilenecek kesimlerin karşılıklı konuşmasıdır (*diyalog*).
- “Doğru” olan karar bir yerleşimden diğerine değişir, mutlak bir doğrudan söz edilemez. Çünkü her yerleşimin sorunları, potansiyelleri farklı olduğu gibi, yerleşimde yaşayan kesimlerin yani paydaşların öncelikleri, gereksinimleri, öne çıkardıkları konular ve uzlaşmaya varma biçimleri birbirinden farklıdır.
- Planlama süreçlerinin katılımcı biçimde düzenlenmesi hem demokrasiye katkı sağlar hem de yerel grupların görüşleri alınarak yapıldığı için planın uygulanabilirliğini artırır.
- Bir kararın iletişimsel akılcılığa uygun olup olmadığını anlamadaki ölçüt, bu kararın tam bilgiyle donanmış paydaşların eşit koşullarda söz hakkına sahip olduğu müzakere ortamlarında uzlaşma yolu ile elde edilmiş olmasıdır (Innes, 1996).

Gedikli, B. (2012). *Kentsel Planlama Ansiklopedik Sözlük* içinde “İletişimsel Akılcılık”, Der. Ersoy, M. Ninova Yayınları, İstanbul.

Gedikli, B. (2007). *Kentsel Planlama Kuramları* içinde Stratejik Mekansal Planlama: Planlamada Yeni Arayışlar, Yöntemler ve Teknikler» Der. Ersoy, M. İmge Kitabevi, İstanbul.

İletişimsel Akılcılığı Benimseyen Planlama Yaklaşımları

- İletişimsel rasyonaliteye dayalı planlama kuramlarının gelişimi “*tüm paydaşları kapsayan iletişim mekanizmalarının arzu edilen sonuçlara ulaşmayı sağlayacağı*” inancına dayalı (Purcell, 2009)
- **Savunmacı planlama** (Advocacy planning)- Davidoff, 1965
- **Katılımcı planlama** (Participatory planning)- Susskind ve Cruikshank, 1987
- **İletişimsel planlama** (Communicative planning)- Susskind vd., 1999; Forester, 1999; Innes, 1995; Healey, 1993
- **Etkileşimli planlama** (Transactive planning)- Friedmann, 1973
- **Dayanışmacı/işbirlikçi planlama** (Collaborative planning)- Healey, 1997
- **Tartışmacı planlama** (Argumentative planning) - Fischer ve Forester, 1993
- **Müzakereci planlama** (Deliberative planning)- Forester, 1999

Eraydın, A. (2017). *Kent Planlama* içinde “Planlamada Yeni Eğilimler”, Der. Özdemir, S.S., Özdemir, Ö. B. ve Uzun, N., İmge Kitabevi, İstanbul.

Allmendinger, P., Tewdwr-Jones, M. (2002). The Communicative Turn in Urban Planning: Unravelling Paradigmatic, Imperialistic and Moralistic Dimensions, *Space & Polity*, 6:1, 5-24.

Günümüz planlama yaklaşımlarında eklektik tutum

- Mevcut dönemdeki iki planlama paradigması (Alexander, 2000):

1) Araçsal rasyonaliteyi temel alan bütüncül planlama paradigması

(1950'lerden bu yana)

Geniş Kapsamlı Rasyonel Planlama

2) İletişimsel rasyonaliteyi temel alan iletişim planlama paradigması

(1980'lerden bu yana)

Katılımcı Planlama,
İletişimsel Planlama,
Etkileşimli Planlama,
Dayanımcı Planlama,
Tartışmacı Planlama, vb.

Eklektik bir yapıya sahip olan planlama bir yandan araçsal rasyonaliteye dayalı bütüncül planlama tutumunu canlı tutarken, diğer yandan iletişim rasyonaliteye dayalı süreçler ve proje odaklı yaklaşımları eş zamanlı olarak uygulamaya aktarmaktadır.

Eraydın, A. (2017). *Kent Planlama* içinde "Planlamada Yeni Eğilimler", Der. Özdemir, S.S., Özdemir, Ö. B. ve Uzun, N., İmge Kitabevi, İstanbul.

İletişimsel Planlama Paradigması

- Araçsal akılcılık paradigmasının planlama kuramının güncel konularını açıklamakta yetersiz kaldığı düşüncesi
- Modernist planlama anlayışının araçsal rasyonalitesini, yukarıdan aşağıya örgütlenmesini ve katılıma olanak vermemesini eleştiren; ancak planlamanın gerekliliğini reddetmeyen, sivil toplum merkezli, aşağıdan yukarıya bir planlama anlayışını savunan görüşlerin yaygınlaşması (Forester, 1989, 1998; Healey, 1993; Friedmann, 1998; Tekeli, 2001).
- Bu görüşlerin merkezinde Habermas'ın «*iletişimsel eylem kuramı*» ve «*kamusal alanın dönüşümü*» kavramları yer almaktadır. Habermas'a göre, burjuva kamusal alanı iletişim rasyonalitenin kurulduğu alandır. Bununla birlikte bu alan giderek artan biçimde devlet tarafından denetim altına alınmış ve daraltılmıştır. **Demokratikleşme ancak bu alanın genişletilmesi, diğer bir anlatımla devletin baskıcı uygulamalarının dışına çıkartılmasıyla olanaklıdır.**
- Bu yaklaşımın planlama alanına uygulanması → iletişim planlama (Forester ve Healey..)

Şengül, T. (2007). *Kentsel Planlama Kuramları* içinde «Planlama Paradigmalarının Dönüşümü Üzerine Eleştirel Bir Değerlendirme», Der. Ersoy, M. İmge Kitabevi, İstanbul.

Habermas-İletişimsel Eylem Kuramı

- Olay ve olguları mantıksal ve bilimsel olarak muhakeme ederek sonuçlara ulaşan tek tek bağımsız bilinçli bireyler yerine, belirli zaman ve yerde bir araya gelerek konu ve sorunları birlikte tartışarak, karşılıklı anlayış içinde, öznelararası iletişim olanaklarının sonuna kadar kullanıldığı bir ortam yaratmak gerekir.
- Habermas, önerilen ortaklaşa tartışma sürecinin yeni bir üstünlük kurma aracı olma olasılığına karşı bazı ölçütler öngörmektedir: **kapsamlılık, meşruluk, doğruluk ve dürüstlük**
- Healey'e göre en önemli nokta bir arada yaşayan farklı toplulukların birbirleriyle olan ilişkilerinde, anlam sistemlerinde, örgütlenme biçimlerinde vb. farklılık gösteren ilgi ve kaygılarını karşılıklı anlayabilme ve ilişkilendirebilme kapasiteleri (karşılıklı diyalog).
- Karşılıklı birbirini anlama (understanding) ve güven (trust) ilişkilerini geliştiren işbirliğine dayalı, çok kültürlü iletişim ve öğrenme kapasitesini geliştiren kapsayıcı (inclusive) bir yaklaşım önerisi.

Ersoy, M. (2017). *Kent Planlama* içinde "Planlama Kuramları", Der. Özdemir, S.S., Özdemir, Ö. B. ve Uzun, N., İmge Kitabevi, İstanbul.

Ersoy, M. (2007). *Kentsel Planlama Kuramları* içinde "Kentsel Planlama Kuramlarına Eleştirel Bakışlar", Der. Ersoy, M. İmge Kitabevi, İstanbul.

- Sürecin özellikleri ve sonuçları, **katılanların birbiriyle olan etkileşimine (interaction)**, bu etkileşimin **hangi zeminlerde yapıldığına**, **iletişim tarzına ve var olan toplumsal ilişkilere bağlı olarak** farklılık gösterir.
- Artık **kazanan ve kaybeden tarafların olmadığı**, bir anlamda herkesin kazanmasını sağlayacak yeni bir yaklaşım, **"işbirliğine dayalı bir planlama süreci"** hayata geçmelidir. Söz konusu sürecin hayata geçirilmesi, sadece demokratik ve katılımcı bir planlama anlayışının kurulmasını sağlamakla kalmayacak, **demokratik bir sivil toplumun kurulmasına** da olanak verecektir (Forester, 1989).
- Yaşam kalitesinin artması için, **bireyselci-yarışmacı davranış yerine işbirliğine dayalı planlama anlayışının geliştirilmesi** gerekir.

Ersoy, M. (2017). *Kent Planlama* içinde "Planlama Kuramları", Der. Özdemir, S.S., Özdemir, Ö. B. ve Uzun, N., İmge Kitabevi, İstanbul.

Ersoy, M. (2007). *Kentsel Planlama Kuramları* içinde "Kentsel Planlama Kuramlarına Eleştirel Bakışlar", Der. Ersoy, M. İmge Kitabevi, İstanbul.

Healey, P. (1992). A planner's day: knowledge and action in communicative practice, *Journal of the American Planning Association*, 58, pp. 9-20.

Şengül, T. (2007). *Kentsel Planlama Kuramları* içinde "Planlama Paradigmalarının Dönüşümü Üzerine Eleştirel Bir Değerlendirme", Der. Ersoy, M. İmge Kitabevi, İstanbul.

İletişimsel planlamanın içerdığı özellikler (Healey, 1992):

- Karşılıklı etkileşime dayalı (interaktif) ve yorumlayıcı (interpretative) bir süreç olarak planlama,
- Çeşitlilik ve değişkenlik barındıran toplumsal söylemler ortamında konumlanan bir planlama anlayışı,
- Kişiler ve kültürlerarası tartışma yöntemi,
- Toplumsal tartışmaların gerçekleştiği "mücadele ortamlarına" odaklanılarak sorun, strateji, taktik ve değerlerin tartışıldığı, değerlendirildiği ve çatışmalarda orta yolların arandığı bir süreç,
- Farklı politikaların geliştirilmesine yönelik çeşitlilik taşıyan talep ve iddiaların ifade bulduğu bir ortam,
- Katılımcıları değerlendirme ve yeniden değerlendirmeye sevk eden reaktif kapasiteyi geliştirme,
- Tüm paydaşların katkısıyla yeni planlama söylemleri geliştirmek,
- Katılımcılar için diğerlerinin bilgilerine erişme, yeni ilişki, değer ve anlayışları öğrenme fırsatı,
- Katılımcıların mevcut koşulları değiştirmek için işbirliği geliştirmelerine olanak sağlamak,
- Katılımcıların sadece dinlendiği değil, planlamaya ilişkin beklentilerine ulaşmaları için cesaretlendikleri bir araç.

Healey, P. (1992). A planner's day: knowledge and action in communicative practice, *Journal of the American Planning Association*, 58, pp. 9-20.

İletişimsel Yaklaşımda Yeni Görevler

- Bilinçli bir politika oluşturma eylemi olarak planlamanın, ilişkisel kapasite inşası çabasına yardımcı olma gizilgücü vardır. [Planlama bu rolü, siyasi toplulukları şu konularda bilgilendirerek yerine getirir:](#)
- **Paydaşları tanımlamak,**
- Bu paydaşların konuları nasıl tartışmak istedikleri hakkında tarafları bilgilendirmek,
- Paydaşların birlikte toplanacakları ortamları oluşturmak,
- Katılımcıları yeni kolektif düşünce ve eylem yolları inşa etmenin ne demek olduğu konusunda bilgilendirmek.

Ersoy, M. (2017). Kent Planlama içinde "Planlama Kuramları", Der. Özdemir, S.S., Özdemir, Ö. B. ve Uzun, N., İmge Kitabevi, İstanbul.

İletişimsel planlamanın işlevselliğine yönelik eleştiriler:

- Kültürel farklılıkları göz ardı eden, genellenmiş bir yöntemsel öneri barındırması,
- Aktörlerin gerçek niyetlerinin gizli kalabileceği ve değişmeyebileceği ihtimali,
- Kamu sektörünün temsilcisi olan plancıların değişime ne kadar yatkın oldukları ve neden değişmeleri gerektiği,
- Temsilci olarak müzakere ortamında yer alan aktörlerin gerçekte neyi/kimi temsil ettikleri vb. konularda belirsizlikler bulunduğu,
- Her ne kadar bunu amaçlamasa da uzlaşma platformlarında güç dengesinin sağlanamaması nedeniyle piyasa güçlerinin planlama kararları üzerindeki etkisini arttırarak neoliberalizmi meşrulaştırması

Allmendinger, P., Tewdwr-Jones, M. (2002). The Communicative Turn in Urban Planning: Unravelling Paradigmatic, Imperialistic and Moralistic Dimensions, *Space & Polity*, 6:1, 5-24.

Gedikli, B. (2007). *Kentsel Planlama Kuramları içinde Stratejik Mekansal Planlama: Planlamada Yeni Arayışlar, Yöntemler ve Teknikler*» Der. Ersoy, M. İmge Kitabevi, İstanbul.

Eraydın, A. (2017). *Kent Planlama içinde "Planlamada Yeni Eğilimler"*, Der. Özdemir, S.S., Özdemir, Ö. B. ve Uzun, N., İmge Kitabevi, İstanbul.

Katılım Hakkının Kurumsallaşması

Katılımın Amaçları ve Kullanım Alanları

- **Innes ve Booher (2004) katılımın amaçlarını 5 grupta ele alır:**

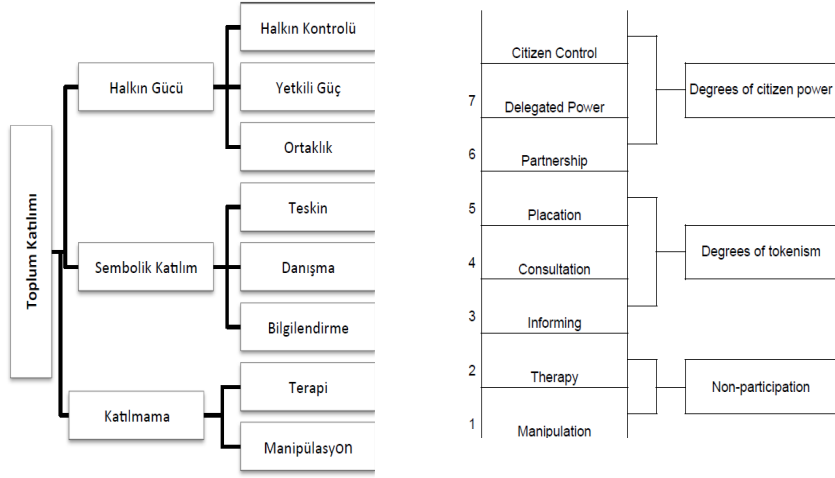
- 1- Kaynakların tahsisi ve planlar hakkında halkın görüşünü almak,
- 2- Bilgi altyapısını güçlendirmek,
- 3- Dezavantajlı grupların ihtiyaç ve önerilerini tanımlamak,
- 4- Alınmış kararların demokratik ve meşru olduğunu savunmak,
- 5- Sadece yasalar zorunlu kıldığı için kullanmak,

Innes, J.E. ve Booher, D.E., (2004). "Reframing Public Participation: Strategies for the 21st Century", *Planning Theory & Practice*, 5: 419-436.

Katılım Türleri: Katılım Merdiveni (Arnstein, 1969)

İktidarın Yurttaşı Olması	Yurttaş Denetimi
	Devredilmiş Yetkiler
	Ortaklık
Göstermelik Katılım (Tokenizm)	Yatıştırma
	Danışma
	Bilgilendirme
Katılımın Olmaması	Terapi
	Manipülasyon

Arnstein - Temel Katılım Formları



Ladder of Participation (Arnstein, 1969)

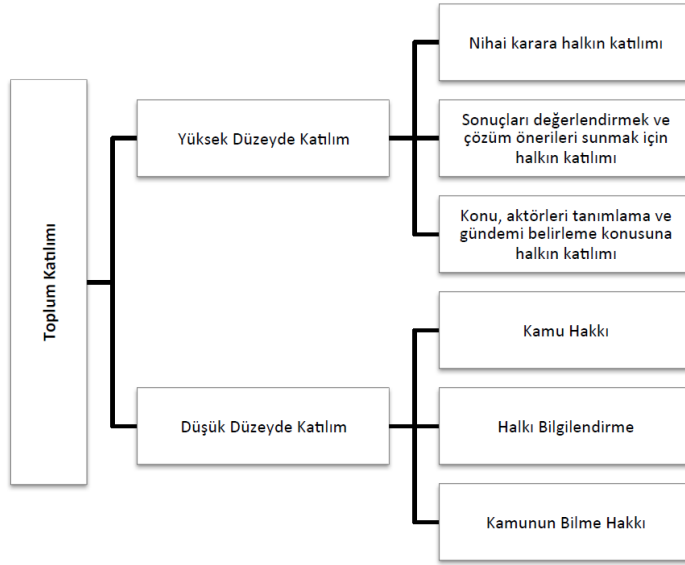
Arnstein, S.R. (1969). "A Ladder of Citizen Participation", *Journal of the American Planning Association*, 35(4), s.216-224.

TABLE 1 Conception of planning and the role for public participation

Level of participation	Planning tradition	Planning school	Planning models
● Citizen control ● Delegated power ● Partnership	Societal transformation	Pluralism	● Communicative ● Bargaining ● Marxist ● Advocacy ● Transactive
● Placation ● Consultation ● Informing	Societal guidance	Synoptic	● Mixed scanning ● Incrementalism ● Synoptic planing
● Therapy ● Manipulation	Societal guidance	Blueprint	● Blueprint planning ● Geddes, Howard ● Precinct planners

Source: Compiled by the author from Arnstein (1969), Friedmann (1987), and Hall (1992).

Kingston- Temel Katılım Formları



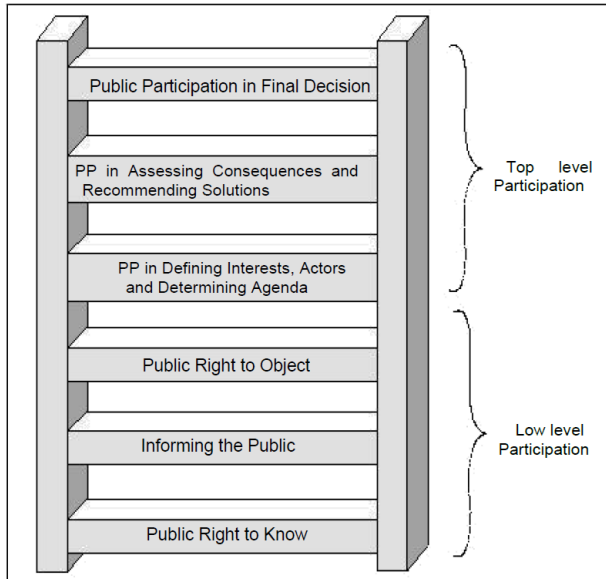
1. Sonuç kararın halk katılımı ile üretilmesi: plana ilişkin sonuç kararın sadece seçilmiş temsilciler aracılığıyla değil, toplumun her bir bireyi tarafından oylama vb yollarla kabul edilmesi.

2. Halk katılımı ile sonuçların değerlendirilmesi ve çözüm önerilerinin geliştirilmesi: bu düzeyde halk verilen kararların olası sonuçlarını analiz etmek, tartışmak ve uygulanmak üzere kabul edilebilecek çözümler önermek anlamında sürece katılım gösterir.

3. Gündemi, ilgiyi ve aktörleri belirlemede halk katılımı: bu seviye üst düzey katılımın başladığı ilk düzeydir.

Kingston, R., (1998). "Web Based GIS for Public Participation Decision Making in the UK", California.

Kingston - Temel Katılım Formları



4. Toplumun itiraz hakkı: bu düzeyde kentte yaşayanların üretilmiş olan bir plan veya projeye "evet" veya "hayır" demeleri mümkündür, ama düzeltme ve reaksiyon şansları yoktur.

5. Toplumun bilgilendirilmesi: bu düzeyde yerel yönetsel otorite(ler) toplumu üretilmiş olan planla ilgili bilgilendiren bir eylem planı yürütürler. Toplumun sonuca müdahale şansı yoktur.

6. Toplumun bilme hakkı: bu ilk düzey evrede toplum kendisini ilgilendirecek bir planlama konusu olduğundan haberdar olma imkanına sahiptir.

Kingston, R., (1998). "Web Based GIS for Public Participation Decision Making in the UK", California.

Katılımcı Sınıflaması (*Pattie vd., 2004*)

Aktif olmayanlar	Hiç etkinliğe katılmaz ya da çok az etkinliğe katılırlar.
Oylama uzmanları	Düzenli olarak oy verir; ancak buna ek olarak bir şey yapmazlar.
Dar kapsamlı katılımcılar	Belirli konularla ilgili olarak yetkililerle temas kurarlar.
Bir arada yaşama taraftarları	Zaman zaman geniş toplumsal konularda siyasal faaliyetlere katılım gösterir; ancak yoğun bir biçimde katılımcı değildir.
Kampanyacılar	Çeşitli kampanyalara yoğun katılım gösterirler.
Tam aktivistler	Bir dizi etkinliğe katılım gösterirler.

Katılımcı Sınıflaması *Harrison ve Singer, 2007*

1. **Toplumsal izleyiciler** faaliyet yelpazesi boyunca en az ilgi gösteren ve pasif biçimde de olsa katılım gösterme olasılığı en düşük olan aktör türüdür.
2. **Pasif katılımcılar** komşularıyla sosyalleşmek, yerel rekreasyon olanaklarından yararlanmak ve yerel okul faaliyetlerinde yer almak gibi "kolay" faaliyetlere katılım gösterirler.
3. **Toplumsal bilinç sahibi olanlar** topluluk değerlerine ve yaşadıkları topluluğun ruhuna güçlü bir inanç beslerler.
4. **Siyasal katılımcılar** yerel planlama toplantıları ve kamuyla görüş, alışverişleri gibi yerel faaliyetlere odaklanırlar.
5. **Aktif protestocular** zaman ve enerjilerini gösterilere gitmek ve gazetelere mektup yazmaya vakfederler.

Katılımın Farklı Düzeyleri

- **Temsili** katılım **makro düzeyde** görülme eğilimindedir ve yerel halkın danışma-izleme ve proje kurullarında görece daha az sayıda katılımı söz konusudur.
- **Doğrudan** katılım **mezo düzeyde** görülme eğilimindedir.
- **Kliyalentalist** (kayırmacı) katılım ise **mikro düzeyde** görülme eğilimindedir. Yurttaşlık bilincinin gelişmediği durumlarda bireysel çıkarlar ve kayırmacı ilişkiler ön plana çıkar.

Türkiye’de mevcut plan yapım süreçlerinin güçlü politikacılar, orta kademedeki bürokratlar ve profesyonel plancılar tarafından gerçekleştirildiği görülmektedir.



İstanbul’da Katılım?

İstanbul'da Katılım Ortamı?

- İstanbul'da önceden tanımlanmış standartları, hedefleri; zaman ve finans kısıtları olan politikacıların, onlarla işbirliği yapan bürokrat ve profesyonellerle birlikte plan kararlarının güçlü aktörleri olduğu söylenebilir.
- Plan süreçlerinde toplulukların kimi zaman altyapıları, ihtiyaç ve beklentileri dikkate alınmadan katılıma zorlandığı kimi zaman da kararların merkezi idarenin hükmüyle verildiği görülmektedir.
- Başka bir deyişle, İstanbul'da planlama kararlarında zaman zaman makro ölçekte bir katılım temsili üzerinden gerçekleştiği söylenebilir.
- Ancak katılımın derinliğine baktığımızda, yerel halkın doğrudan ya da sivil toplum örgütleri kanalıyla çoğunlukla aktivist düzeyde bir katılım sergilediği izlenmektedir.

Katılımın Boyutları Nelerdir?

Katılım potansiyeli,

Katılım algısı,

Katılım ortamı (kurumsal çerçeve ve mekan)

Potansiyelin reel katılıma dönüşme süreci

Katılımın aktörleri ve eyleyenleri

- Katılımla ilgili araştırmalar katılımın **aktörü** ile **eyleyeni** arasında ayrım yapar.
- **AKTÖR**: Bireylerin bir olayla ilgili görüş sahibi olabilmesi, olumlu ya da olumsuz karar verebilmesi belirli nesnel koşulların varlığına bağlıdır. Bu nesnel koşullara sahip olanlar o toplumsal olayın **aktörleridir**.
- **EYLEYEN**: Aktörler, ancak kendilerindeki karar verme potansiyelini algıladıkları zaman; bir olayla ilgili seçeneklerinin farkında olarak, bilinçli bir değerlendirme yapma ve karar verme isteğine sahip olduklarında, söz konusu olayın **eyleyenleri** (agents) haline gelirler.

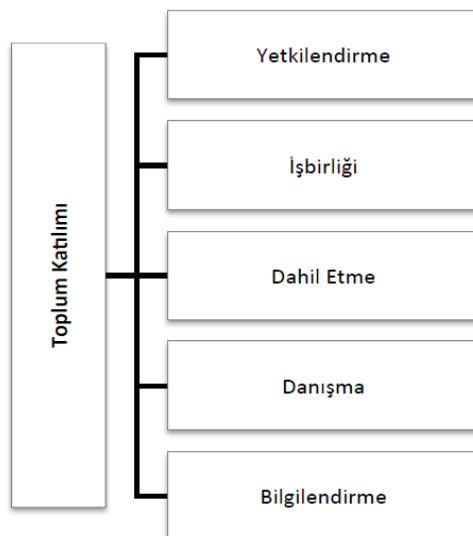


Katılım Spektrumu tablosu

International Association for Public Participation [Uluslararası Halk Katılımı Derneği]

	Toplumsal Katılım Amacı	Halka vaat edilen	Örnek Teknikler
Bilgilendir	Kamuya, sorunu, çözüm seçeneklerini, fırsatları ve/veya çözümleri anlamalarına yardımcı olacak dengeli ve nesnel bilgi sağlamak.	Sizi bilgilendireceğiz.	•Bilgi Formları •İnternet sayfaları •Açık evler
Danış	Çözümleme, seçenekler ve/veya kararlar hakkında kamudan geri bildirim almak.	Sizi bilgilendireceğiz, dinleyeceğiz, kaygı ve isteklerinizi tanıyacağız, kamunun katkısının kararı nasıl etkilediği hakkında geri bildirim sağlayacağız.	•Halk yorumları •Odak grup toplantıları •Anketler •Halk toplantıları
Dahil Et	Süreç boyunca doğrudan kamuyla birlikte çalışarak kamunun kaygılarının ve isteklerinin tutarlı bir şekilde anlaşılıp dikkate alınmasını sağlamak.	Sizle birlikte çalışarak kaygı ve isteklerinizin geliştirilen seçeneklerde doğrudan yansımını sağlayacağız ve kamu katkısının kararı nasıl etkilediği hakkında geri bildirim sunacağız.	•Atölyeler •Müzakereci kamuoyu yoklaması
İşbirliği Yap	Seçeneklerin geliştirilmesi ve tercih edilen çözümün belirlenmesini kapsayacak şekilde kararın her bir vechesinde kamuyla işbirliği yapmak.	Çözümleri şekillendirirken sizin tavsiye ve yenilik önerilerinizi alacağız ve tavsiye ve önerilerinizi kararlara mümkün olan en yüksek düzeyde dahil edeceğiz.	•Yurttaş danışma komiteleri •Görüşbirliği inşası •Katılımcı karar alma
Güçlendirir	Nihai karar alma sorumluluğunu kamunun eline teslim etmek.	Siz ne karar verirsiniz onu uygulayacağız.	•Yurttaş jürileri •Oylama •Karar alma yetkisinin devri

IAP2 (International Association for Public Participation)- Temel Katılım Formları



Yetkilendirme: nihai kararın topluma bırakılması.

İşbirliği: sorunların ve potansiyellerin belirlenmesi, analizler, alternatiflerin oluşturulması gibi tüm süreçte toplumla ortaklık içinde çalışma. Bu sayede halkın konuyu sahiplenmesi ve doğrudan katkı sağlaması.

Dahil etme: sorunların ve çözümlerin daha iyi anlaşılması için halkla direkt olarak kurulan ilişki. Bu sayede güven ortamı sağlanması.

Danışma: analizler, alternatifler ya da tercihlerin halka sunulması geri bildirim alınması. Bu sayede toplum görüşlerinin dikkate alındığının hissettirilmesi.

Bilgilendirme: toplumun sorunları, alternatifleri fırsat veya çözümleri anlaması için bilgi sağlama.

Vatandaş Katılımının Önündeki Engeller/Riskler

Engeller Riskler Neler?

- Güven eksikliği
- Paydaşlar arasında işbirliği eksikliği
- Bilgiye sınırlı erişim
- Haklar ve sorumluluklar hakkında çok az bilgi
- Bilinmeyen korkusu
- Özgüven eksikliği
- Sınırlı veya var olmayan örgütlenme
- Katılım kültürü ve deneyim eksikliği
- Kaynak eksikliği (ör. deneyim, zaman, fonlar, beceriler)
- Medyanın yerel konulara yeterince ilgi göstermemesi
- Gerçekçi olmayan beklenti seviyeleri
- Profesyonel kolaylaştırma ihtiyacı konusunda farkındalık eksikliği
- Geri tepme riski
- Geniş meseleler ile vakit kaybı

Bunları Nasıl Aşabilirsiniz?

- Kapasite geliştirici vatandaş eğitimi ve öğretimi planlanması
- Halkı bilinçlendirme kampanyaları yürütülmesi
- İletişim stratejileri kurulması
- Ağ oluşturma ve köprüler oluşturma faaliyetleri
- Deneyimleri paylaşma etkinlikleri
- Ortaklıklar ve eşleştirme çalışmaları
- Bağış Kampanyaları
- Yönetim becerileri geliştirilmesi
- Gönüllülük ortamının yaratılması
- Geniş meseleler ile dağılmak yerine hedefe odaklanın

Paydaş Analizi Nedir? Nasıl Yapılır?

PAYDAŞ ANALİZİ neden yapılır?



Farklı paydaşların
tespit edilip dahil
edilmesi



Farklı bakış açıları ve
bilgi kaynaklarının
sürece dahil edilmesi



Bilgiye dayalı karar
alma



Çelişen ihtiyaçlar ve
çıkar çatışmalarını
ortaya koymak ve
çözüm için fırsat
yaratmak



Projenin daha ilk
aşamalarında bir
görüşbirliği
(consensus)
oluşturabilmek



Farklı paydaşların
projeyi izleyebilmesi
bakımından şeffaflık
sağlamak

Uygulamada Paydaş ve Yöntem İlişkilendirmesi

Yöntemler arasında öncelikli
tekniklerin belirlenmesi

Öncelikli paydaş grupların
belirlenmesi

Yeterince Temsil Edilmeyen
grupların tespit edilmesi

Hedef grupların tanımlanması ve
ihtiyaca göre katılım
yöntemlerinin ilişkilendirilmesi

Paydaş Analizi Matrisi



Paydaş analizi

Stakeholders Analysis			
	Interests	Influence impact of interest on the Project Positive (+) or Negative (-)	Relative Priorities of Interest
Primary Stakeholders			
Secondary Stakeholders			
'External' Stakeholders			

(Nabeel Hamdi 2010; pp: 95)

- **Paydaş:** Bir projede çıkarları olan kişiler, gruplar veya kurumlar.
Birincil paydaşlar, nihai olarak olumlu veya olumsuz olarak etkilenenlerdir. İkincil paydaşlar, yardım dağıtım sürecindeki araçlardır. Dış Paydaşlar sürecin yönetim organizasyonu dışındaki paydaşlardır.
- **İlgi Alanları:** Her bir paydaşı, projenin ele almaya çalıştığı sorunlarla ilişkilendirin.
- **Etki gücü:** Paydaşların başkalarını karar vermeye ve belirli eylem planlarını takip etmeye ikna etme veya zorlama derecesi.
- **Önem:** Proje aracılığıyla paydaşların ihtiyaç ve çıkarlarını karşılamaya verilecek öncelik.

PAYDAŞ ANALİZİ ADIMLARI

• Paydaşların Belirlenmesi

- Sorundan kimler olumsuz etkileniyor?
- Kimler çıkar sağlıyor?
- Projeye destek verenler ve karşı çıkanlar belirlendi mi?
- Savunmasız ve hassas gruplar saptandı mı?
- Kimler direk, kimler dolaylı olarak etkileniyor?
- Tüm paydaşların özellikleri nedir? ...

• Paydaşların İlgilerinin ve Çıkarlarının Tespit Edilmesi

- Paydaşların her birinin projeden beklentileri nelerdir?
- Paydaşların projeden sağlayabilecekleri muhtemel yararlar nelerdir?
- Hangi paydaşların çıkarları, projenin hedefleri ile çelişmektedir?

• Paydaşların Güçlerinin ve Etkilerinin Saptanması

- Muhtelif paydaşların birbirleri arasındaki ilişkiler nelerdir? Kimin kimin üstünde gücü vardır?
- Hangi paydaşlar örgütlenmiştir? Bu örgütlenme nasıl etkilenebilir veya bu örgütlenmenin üzerine nasıl inşa edilebilir?
- Kaynakları kim kontrol etmektedir? Bilgi kimin kontrolündedir?
- Yasal sorumluluk kimdedir?...
- Maddi olanakları nedir?

• Paydaş Katılım Stratejisinin Oluşturulması

- Paydaşların, ilgilerini, çıkarlarını, etkilerini ve güçlerini dikkate almalıdır.
- Hangi düzeyde ne zaman sürece katılmaları gerektiğini belirlemelidir.
- Gerektiği takdirde proje faaliyeti geliştirilebilir

REC Türkiye, Özü, H.

Kritik Karar: “Zor erişilen” grupları sürece dâhil etmek

Bir kişinin ya da grubun zor erişilebilir olmasının bir dizi sebebi olabilir.

- Kamu kurumlarına güvenleri yoktur
- Katılımın gerçekliğine inanmazlar
- Çok sayıda projeye katılmış olmaktan kaynaklanan “katılım yorgunluğu” içindedirler
- Görüşlerinin değerli olduğunu varsaymazlar
- Fikirlerinin dinlenmeyeceğini düşünürler
- Marjinalleştirilmiş/dışlanmışlardır ya da önyargılarla karşı karşıyadırlar
- Meşguldürler, yeterli zamanları yoktur
- Tartışılan konuların önemli olmadığını düşünürler
- Tartışmaya katkı sağlayabileceklerine inanmazlar

Bir Katılım Yöntemi Örneği: Atölye çalışmaları

- Atölye çalışmaları tanımlı bir çıktının elde edilebilmesi için katılımcıları işbirliği temelli süreçlere dâhil eden katılımcı bir yöntemdir. Bu belli bir sorunun çözümü belli bir politika hedefinin uygulanması için öneriler ya da bir politikayı uygulamanın değişik yollarını değerlendirmek için bir dizi kıstasın belirlenmesi olabilir.
- Ana konu genellikle alt başlıklara bölünür ve katılımcılar bir ya da daha fazla alt başlığa odaklanarak küçük, hedefe yönelik gruplar halinde çalışırlar.
- Atölye çalışmaları en az yarım gün süren çalışmalardır. Genellikle grupların beraber nasıl çalıştığını bilen, çatışma çözümüleme yeteneği olan ve katılımcılarının ilgilerinin dağılmasını engelleyebilen bağımsız bir kişinin kolaylaştırıcılığında yapılır.
- Atölye çalışmaları genel geçer bir katılım yöntemidir ve bir atölye çalışması kapsamında katılım çalışmasının hedeflerine ulaşabilmek için çok çeşitli araç ve teknikler kullanılabilir.

- Katılımcıların konuya dair kavrayışlarını geliştirebilmeleri ya da konuyu farklı açılardan görebilmelerini sağlayan örnek olaylar, betimleme ya da senaryolar
- Katılımcıların seçenekleri daraltmalarını ya da öncelikler geliştirmelerini sağlayan, ortada buluşma gibi karar vermeye yardımcı olan faaliyetler
- İnsanların bireysel görüşlerini ortaya koymalarına ve sizin de katılım faaliyeti sürerken değişen fikirleri takip edebilmenize olanak sağlayan etkileşimli oylama teknolojisi
- Paydaş eşleştirme araçları
- Dışarıdan görüşlerin dile getirilmesini sağlayan video gibi görsel araçlar: örneğin, önemli paydaşlarla yapılan röportajları kaydedip faaliyet sırasında katılımcılara dinletebilirsiniz
- Not almak için önceden uygun olarak hazırlanmış şablon not kâğıtları gibi veri toplama araçları bulundurulmalıdır...

Paydaş Katılım Süreci Tasarımı İçin Temel Sorular:

Kimleri hangi aşamada nasıl katmalıyız?

İlçede katılım ortamı var mı?

Potansiyel katılımcılarda katılım algısı nasıldır?

İlçede güçlü bir katılım potansiyelinden bahsedilebilir mi?

Tüm kesimleri sınıflandıracak olursak kaç farklı aktör kümesi vardır?

Katılım Merdiveninde şu an neredeyiz? Nereye ulaşmayı hedefliyoruz?

Paydaş kategorizasyonunda unutulmaması gereken temel ilkeler

- **Eşitlik** (Eşit fırsatlar ve haklar sunularak paydaş katılımı tasarlanmalı)
- Katılım ve **temsil hakkı** (Kentsel tüm grupların temsil hakkı olduğunu unutmadan paydaş belirleme ve ekleme süreci yönetilmeli)
- **Adalet** (katılım sürecinde kurulan ilişkilerde yürütülecek adil katılım süreçleri)
- **Şeffaflık** (Tüm katılım süreci hakkında ve takip edilebilir altyapı kurulması aşamalarında şeffaf ve erişilebilir sistemler ve iletişim ortamı kurulmalı)
- **Süreç** odaklılık (sadece alınacaklar değil süreç içinde oluşacak işbirliklerine göre katılımcılarla uzun soluklu birliktelik kurulması hedeflenmelidir.)
- Karşılıklı **işbirliği ve öğrenme** modeli (Sadecce öğrenen ya da öğrenen değil karşılıklı öğrenen süreç yürütüldüğü asla unutulmamalıdır)
- **Sürdürülebilir örgütlenme** altyapısı (Yerelde kurulan başarılı işbirliği süreçleri gelecekte başka çalışmalar için de altyapı oluşturmakta ve işbirliğinin değerli kazanımları geleceğe dönük potansiyel sunmaktadır. Bunun kaybedilmemesi için örgütlenme tasarımları yapılmalıdır)

Kim bu paydaşlar?

İlk adım, ana paydaşları belirlemektir. Ana Paydaşlar şunlardır:

- Kim süreçten etkilenmektedir?
- Kimin faaliyetleri süreci en çok etkilemektedir?
- Strateji oluşturma ve uygulama için gerekli bilgi, kaynak ve uzmanlığa sahip olanlar kimlerdir?
- Başarılı uygulama için katılımı/katkısı gerekli olanlar kimlerdir?
- Süreç içinde doğrudan, karşılıklı ve güçlü ilişki kurulacak olan paydaşlar kimlerdir?

Dış Paydaş Kategorileri İçeriği

Hizmet ve Yetki Ölçeği Kategorileri

Kurumsal, Tüzel Kişilik Kategorileri

Çalışma Teması Kategorileri

Planlama Süreci Faaliyetleri ve Görev Kategorileri

ÖRNEK bir Planlama Çalışması:

Bir SECAP Planı için önemli paydaşların listesi örneği

- Yerel Yönetim: ilgili belediye birimleri ve şirketleri (belediye enerji ve su idareleri, ulaştırma şirketleri, vb.)
- Yerel ve bölgesel enerji ajansları
- Ulusal/bölgesel/il idareleri ve/veya komşu yerel yönetimlerin temsilcileri (diğer karar seviyelerinde yer alan planlar ve eylemlerle koordinasyon ve tutarlılığı sağlamak için gereklidir)
- Bankalar, sigorta şirketleri ve fon kuruluşları gibi finansal ortaklar
- Ticaret odaları, mimar ve mühendis odaları gibi meslek örgütlerinin kurumsal yapıları
- İnşaat sektörü aktörleri (inşaat şirketleri, yatırımcılar, müteahhitler ve gayrimenkul piyasası aktörleri)
- Ulaşım/hareketlilik hizmetleri aktörleri (özel/toplu ulaşım şirketleri vb.)
- Enerji tedarikçileri (özel ve kamu), Bu alanda kamu hizmeti sunan kurumlar,
- Su kaynakları hizmetlerini sunan aktörler,
- İş ve endüstri çevreleri

ÖRNEK bir Planlama Çalışması:

Bir SECAP Planı için önemli paydaşların listesi örneği (devamı)

- Sivil koruma (örn. polis ve itfaiye) görevlileri,
- STK'lar ve diğer sivil toplum temsilcileri (öğrenciler, işçiler vb. dahil)
- Genel halk (örn. Yerel sakinler)
- Bilgili kişiler (uzman ve danışmanlar, ...)
- Mevcut sivil toplum yapıları(Gündem 21, Kent Konseyleri vb)
- Üniversiteler, okullar ve araştırma merkezleri, enstitüler, Hastaneler/acil hizmetler
- Turistler ve turizm endüstrisi
- Tarım üreticileri,
- Liman başkanlığı ve/veya sahil güvenlik gibi özelleşmiş aktörler,
- Medya kuruluşları,

Paydaş kategorileri şemaları alternatifleri

- Paydaş ile kurulan etkileşime göre
- Paydaşın görev ve sorumluluklarını da içeren plan sürecindeki rollerine göre
- Paydaş gruplarının tüzel kişilikleri ve hukuki statülerine göre
- Paydaşların siyasi, ekonomik ve toplumsal rollerine göre
- Paydaş faaliyet alanları ile ilişkili tema gruplamasına göre
- Çıktıda beklenen sonuç duruma göre

Katılım düzeyine göre örnek araç ve yöntemler

KATILIM DÜZEYİ		KATILIM YÖNTEMİ
1	Bilgilendirme ve eğitim	Broşürler, haber bültenleri, sosyal ağlar, reklamlar, sergiler, saha ziyaretleri
2	Bilgilendirme ve geri bildirim	Telefon yardım hattı, web sitesi, halka açık toplantılar, telekonferanslar, tarama ve anketler, rehberli sergiler, görüşmeler,
3	Katılım ve danışma	Çalıştaylar, odak grupları, forumlar, açık toplantılar
4	Genişletilmiş katılım	Topluluk danışma komiteleri, katılımcı planlama, yurttaş jürileri

Dinlediđiniz için teŖekkrlr...

Dr. Öğr. Üyesi Erhan Kurtarır

kurtarır@yildiz.edu.tr

Yıldız Teknik Üniversitesi / Mimarlık Fakültesi / Ŗehir ve Bölge Planlama Bölümü

04.11.2022

